

***Analys av
Superettan klubbarnas
ekonomi 2011***

**Svenska Fotbollförbundet
Jessica Palm**

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	5
Superettanklubbarnas resultat	5
Superettanklubbarnas intäkter.....	7
Superettanklubbarnas kostnader	10
Spelartransfers	14
Eget kapital och soliditet för klubbarna i Superettan	15
Superettanklubbarnas konsolideringsgrad 2011	16
Elitlicensens regler i korthet.....	16
Superettanklubbarnas egna kapital och redovisade resultat 2011, mkr.....	17
Samband mellan klubbarnas kostnader och tabellposition 2011	18

Analys av ekonomin i Superettanklubbarna 2011

Sammanfattning

Superettanklubbarna redovisade år 2011 sammantaget ett underskott uppgående till – 17,7 mkr (2010: - 19,4 mkr). I årets resultat ingår ett överskott från spelaromsättning (spelarförsäljningar minus såväl direkt kostnadsförda spelarförvärv som avskrivningar balanserade spelarförvärv samt spelarin- och uthyrning) på + 7,2 mkr (2010: + 11,2 mkr).

Superettanklubbarna redovisade under 2011 totalt ett driftunderskott på – 22,8 mkr (2010: - 40,0 mkr). Det är positivt att driftunderskottet nästan halverats sedan föregående år. Arbetet att öka intäkterna och minska kostnaderna måste ständigt fortgå ute i klubbarna, för att få en ekonomi i balans där det är möjligt att gå runt på sina egna intäkter.

Superettanklubbarnas intäkter (exklusive ränte- och andra finansiella intäkter samt extraordinära intäkter) uppgick år 2011 till 343 mkr (2010: 330 mkr). Intäktsökningen under året låg på några procentenheter, vilket var något högre än den kostnadsökning som skett ute i klubbarna.

Totalt sett ökade intäkterna med ca 4 %, om man jämför med föregående år, men fördelningen av dessa förändrades något. Intäkterna från spelarförsäljningar sjönk under året. Dessa uppgick under 2011 till 17,2 mkr, jämfört med 2010-års siffror på 27,4 mkr, vilket var en minskning med 37 %. Denna intäktskälla är dock relativt svår att styra över och har en tendens att variera över åren, då intresse från både svenska och utländska klubbar samt konjunkturen i omvärlden spelar in. Publikintäkterna under 2011 uppgick till 59,7 mkr (2010: 55,2 mkr) och ökade därmed med 8 %. Intäkter för reklam och sponsring uppgick 2011 till 105,9 mkr (2010: 99,7 mkr) och ökade därmed med 6 % jämfört med föregående år. Man kan också notera både bidrag och lotterier har ökade i omfattning, enligt inrapporterade siffror.

Superettanklubbarnas kostnader inklusive räntekostnader och kostnadsförda spelarköp uppgick till 361 mkr år 2011 (2010: 358 mkr), vilket var en total kostnadsökning med ca 1 %. Kostnaderna för klubbarnas administration sjönk mellan åren, antagligen på grund av effektiviseringar ute bland klubbarna. Personalkostnaderna har varit relativt konstanta mellan åren, vilket även gäller match- och träningskostnaderna. Kostnaderna för reklam och sponsring har minskat något i jämförelse med 2010 och då ska man också hålla i minnet att ökningen mellan åren 2009 och 2010 var på hela 87 %.

Den genomsnittliga kostnaden per klubb uppgick 2011 till 22,6 mkr (2010: 22,4 mkr).

Under år 2011 var den genomsnittliga beräknade spelarlönen per månad 21.662 kr/månad vid 12 månaders anställning och antaget 22 man i spelartruppen, vilket inte innebar någon förändring från förra årets siffror.

Den stora ökningen både på intäkts- och kostnadssidan som vi såg mellan åren 2009 och 2010 har klingat av. Ökningen dessa år berodde troligtvis på Hammarby

Fotboll AB:s inträde i Superettan, med både högre intäktsnivå och högre kostnadsnivå än vad som generellt brukar gälla bland klubbarna i Superettan.

Klubbarna i Superettan redovisade ett samlat eget kapital uppgående till + 23,3 mkr för 2011 (2010: + 16,5 mkr).

Tre av de sexton klubbarna i Superettan redovisade negativt eget kapital. I det samlade egna kapitalet om + 23,3 mkr ingår balanserade externa spelarförvärv med 6,8 mkr.

Av de klubbar som redovisar kapitalunderskott spelar Västerås SK FK i Division 1 under 2012, Falkenbergs FF, som fick sitt egna kapital justerat av Licensnämnden, har lämnat in en handlingsplan som godkänts, IK Brage ska inlämna ett periodiserat bokslut under hösten 2012 som måste godkännas av Licensnämnden för att få elitlicens 2013. Det tål dock att upprepas att allmänt sett är de flesta klubbarna i dag underkapitaliserade.

Endast för Qvidig FIF och Västerås SK FK synes det under 2011 råda ett klart samband mellan nivån i rangordningen utifrån utgifter och årets tabellposition. För fyra klubbar var skillnaden endast en placering, för GIF Sundsvall, Östers IF, Assyriska FF och IFK Värnamo. Klubbar som överpresterade år 2011, med högre placering i tabellen än i kostnadsrankningen, är främst Åtvidabergs FF, Ängelholms FF, Degerfors IF och Falkenbergs FF. Klubbar som underpresterat år 2011, med lägre placering i tabellen än i kostnadsrankningen, är främst Hammarby Fotboll AB, Landskrona BoIS och IK Brage. Vissa år kan man mer tydligt se att de klubbar som investerat mycket pengar i verksamheten också får utdelning även sportsligt genom en högre tabellposition. En förklaring till att sambandet inte alltid är så tydligt mellan kostnadsranking och tabellposition kan bland annat vara att klubbarna lyckats olika bra med att hushålla med resurserna, vilket ju per definition är hur man lyckats att vara framgångsrika inom ekonomiområdet, men självklart även inom det sportsliga området.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att det inte varit några anmärkningsvärda förändringar jämfört med föregående år. Glädjande kan vi notera att driftsunderskottet sjunkit och att klubbarna synes arbeta vidare med ekonomistyrningen.

Svenska Fotbollförbundet
Jessica Palm

Inledning

Svenska Fotbollförbundet har kartlagt det ekonomiska utfallet för klubbarna i Superettan år 2011. Kartläggningen bygger på uppgifter inrapporterade av klubbarna samt deras årsredovisningar, vilka är reviderade av auktoriserade eller godkända revisorer.

För enkelhetens skull benämns alla aktuella föreningar och bolag för klubbar. I ett av fallen avser de ekonomiska uppgifterna aktiebolag, nämligen för Hammarby Fotboll AB, som är ett så kallat IdrottsAB.

Superettan, som etablerades år 2000, består av 16 klubbar.

Obs! Samtliga belopp i tabeller nedan är redovisade i mkr om ej annat anges.

Superettanklubbarnas resultat

De 16 klubbarna i Superettan redovisade år 2011 sammantaget ett underskott på - 17,7 mkr (2010: - 19,4 mkr). I årets resultat ingår ett överskott från spelaromsättning (spelarförsäljningar minus såväl direkt kostnadsförda spelarförvärv som avskrivningar balanserade spelarförvärv samt netto av spelarinvestering och uthyrning) på + 7,2 mkr (2010: + 11,2 mkr). Detta innebär att resultatet för 2011 från verksamhet exklusive spelaromsättning för Superettanklubbarna visade ett underskott på - 24,9 mkr (2010: - 30,6 mkr), vilket är en förbättring jämfört med föregående år. Vilka klubbar som spelar i serien respektive år påverkar förändringen av resultaten mellan åren.

Resultatets beståndsdelar 2011, mkr

	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>	<u>2005</u>	<u>2004</u>	<u>2003</u>	<u>2002</u>
Driftresultat	-22,8	-40,0	-11,0	-34,5	-16,6	-7,0	-8,4	1,0	-16,2	-10,0
Spelaromsättning	7,2	11,2	2,3	34,5	2,2	3,3	-3,8	-1,8	16,2	6,2
Rtenetto mm fin	-2,3	5,7	-1,4	1,0	7,2	-0,2	-2,1	1,0	0,2	-0,6
Extraordinära poster	0,2	3,7	-0,8	3,0	-1,0	0,8	-0,1	6,6	0,6	4,3
Redovisat resultat	-17,7	-19,4	-10,9	4,0	-8,2	-3,1	-14,4	6,8	0,8	-0,1

Tabell 1

Åtta klubbar redovisade år 2011 överskott, en klubb redovisade avrundat nollresultat samt sju klubbar redovisade underskott, vilket är en marginell förändring jämfört med föregående år. År 2010 redovisade sju klubbar överskott, åtta klubbar underskott och en klubb avrundat nollresultat.

Superettanklubbarna redovisade under 2011 totalt ett driftunderskott på - 22,8 mkr (2010: - 40,0 mkr). Driftresultatet exkluderar spelaromsättningsnettot (spelarök/försäljning samt in- och uthyrning av spelare), finansnettot samt extraordinära poster, skatter och bokslutsdispositioner. Driftunderskotten har nästan halverats sedan föregående år. Arbetet att öka intäkterna och minska kostnaderna fortgår ute i klubbarna, för att få en ekonomi i balans där det är möjligt att gå runt på sina egna intäkter. Det tål dock att upprepas att allmänt sett är de flesta klubbarna i dag underkapitaliserade, se vidare sidan 15..

Såväl redovisat resultat som driftsresultat varierar betydligt mellan klubbarna. Av tabell 2 framgår resultatet för respektive klubb. I redovisat resultat ingår spelarnetto medan detta exkluderats i driftsresultatet, där även finansiella och extraordinära poster och skatter exkluderats.

Resultat per klubb 2011, mkr

	Redovisat resultat	Drift- Resultat	Spelarom- sättning	Finansiellt	EO, skatt boksl.disp
IFK Värnamo	1,1	1,1	0,1	-0,1	0,0
Ljungskile SK	1,0	1,7	0,0	-0,7	0,0
Assyriska FF	0,9	-2,7	3,7	-0,1	0,0
Degerfors IF	0,9	0,7	0,2	0,0	0,0
Jönköpings Södra IF	0,9	-0,2	1,1	0,0	0,0
IF Brommapojkarna	0,1	-1,5	1,5	0,1	0,0
Qviding FIF	0,1	0,5	-0,2	-0,2	0,0
Västerås SK FK	0,1	-1,3	1,5	-0,1	0,0
GIF Sundsvall	0,0	-1,5	1,6	-0,1	0,0
Landskrona BolS	-1,4	-0,8	-0,6	0,0	0,0
Östers IF	-1,4	-0,9	-0,3	-0,2	0,0
Ängelholms FF	-1,9	-1,8	0,0	-0,1	0,0
IK Brage	-2,2	-3,1	1,1	-0,2	0,0
Falkenbergs FF	-2,3	-2,3	0,1	-0,1	0,0
Åtvidabergs FF	-2,3	-1,9	-0,3	-0,1	0,0
Hammarby Fotboll AB	-11,3	-8,8	-2,3	-0,4	0,2
* Superettan totalt	-17,7	-22,8	7,2	-2,3	0,2

Tabell 2

Det enskilt största underskottet i Superettan kan härledas till Hammarby Fotboll AB, som degraderades från Allsvenskan för 2 år sedan och inte ännu anpassat kostnaderna till en Superettannivå. I övrigt ligger klubbarna ungefär inom samma spann. Man kan även notera att IK Brage, Assyriska FF och Falkenbergs FF alla hade ett driftsunderskott större än 2 mkr. I IK Brages fall var även det egna kapital förbrukat, liksom det var negativt även år 2010, vilket ledde till att klubben, till Licensnämnden, ska inkomma med ett periodiserat bokslut hösten 2012, som ska visa att de återigen har ett positivt eget kapital, för att få elitlicens år 2013.

Falkenbergs FF fick sitt egna kapital justerat av Licensnämnden, då man felaktigt skrivit upp en byggnads värde, vilket inte är tillåtet i en ideell förening, enligt ÅRL Kap 4 § 6. Det egna kapitalet blev därmed negativt och Falkenbergs FF har därför under våren 2012 lämnat in en handlingsplan till Licensnämnden som Licensnämnden godkänt. Även Ängelholms FF fick sitt egna kapital justerat av Licensnämnden, då kapitaltillskottshandlingar inte godkändes som påverkande av det egna kapitalet, utan istället definierades som lån. Detta påverkade dock inte det egna kapitalet så att det blev negativt, utan klubben har fortfarande ett positivt eget kapital. Se vidare avsnittet om klubbarnas egna kapital och redovisade resultat nedan.

Antalet klubbar som redovisade negativa driftsresultat var under år 2011 tolv stycken, år 2010 var det tio av sexton klubbar som redovisade driftunderskott.

Det positiva spelaromsättningsnettot är främst hänförbart till Assyriska FF.

Superettanklubbarnas intäkter

Superettanklubbarnas intäkter (exklusive ränte- och andra finansiella intäkter samt extraordinära intäkter) uppgick år 2011 till 343 mkr (2010: 330 mkr), vilket är en ökning med 4 % jämfört med föregående år. Mellan åren 2009 och 2010 var den ökningen betydligt större, vilken till stor del berodde på Hammarby Fotboll AB:s inträde i Superettan med betydligt högre intäktsnivå från tiden i Allsvenskan. Vilka klubbar som spelar i serien respektive år påverkar också förändringen mellan åren av intäkterna.

Totala intäkter Superettan 2002-2011, mkr

	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>	<u>2005</u>	<u>2004</u>	<u>2003</u>	<u>2002</u>
Ordinarie drift	326	302	249	289	315	234	231	227	208	181
Spelarförsäljning	17	27	15	46	21	18	11	10	25	18
* Totalt	343	330	264	335	336	252	242	237	233	199
* Genomsnitt/fören.	21,4	20,6	16,5	20,9	21	15,8	16,1	14,8	14,6	12,4
* Ordin. Drift % tot	95%	92%	94%	86%	94%	93%	95%	96%	89%	91%

Tabell 3

Noteras bör att BK Häcken år 2002 och 2003 spelade i Superettan, och år 2005 och 2006 var de tillbaka i Allsvenskan igen samt år 2007 och 2008 spelade de i Superettan igen. Från 2009 spelar BK Häcken åter i Allsvenskan. Noteras bör även att AIK spelade i Superettan år 2005, samt att Hammarby Fotboll AB spelade i Superettan år 2010 och 2011.

Intäktsjämförelse mellan åren 2011 och 2010, mkr

I denna jämförelse ingår även ränte- och andra finansiella intäkter samt extraordinära intäkter.

	<u>2011</u>	<u>Andel</u>	<u>2010</u>	<u>Andel</u>
Publik	59,7	18%	55,2	16%
Egna arrangemang	13,7	4%	17,9	5%
Reklam & sponsring	105,9	31%	99,7	28%
Medel gemensamma avtal	69,9	20%	68,3	20%
Lotteri	3,7	1%	2,2	1%
Bidrag	25,7	7%	16,0	5%
Övrigt	47,5	14%	43,1	13%
* Summa drift	326,1		302,4	
Spelarförsäljning	17,2	5%	27,4	8%
Finansiellt intäkter	0,1	0%	8,6	3%
Extraord int o skatt	0,2	0%	4,1	1%
* Totalt	343,6	100%	342,5	100%

Tabell 4

De totala intäkterna ökade endast med någon procent mellan åren. Se även avsnittet nedan angående kostnadsjämförelse mellan åren 2011 och 2010. Totalt sett finns viss variation mellan hur intäkterna är fördelade. Det kan dels bero på naturliga förändringar, men även på hur klubbarna har redovisat in sina siffror.

Publikintäkterna år 2011 uppgick till 59,7 mkr (2010: 55,2 mkr). De avsevärt högre publikintäkterna åren 2010 och 2011, jämfört med åren innan, kan till stor del förklaras av att Hammarby Fotboll AB spelade i Superettan under dessa år. Hammarby Fotboll AB hade ett publiksnitt på 7.953 personer per match under 2011, vilket skulle ha gett dem en åttonde plats i publikligan i Allsvenskan. Publiksnittet i hela Superettan låg 2011 på 2.423 personer per match (2010: 2.572 personer/match), vilket var en liten minskning jämfört med året innan.

Hammarby Fotboll AB som hamnade, inte helt oväntat, i topp i Superettans publikliga, följdes av GIF Sundsvall med 3.572 personer per match. Publikintäkterna påverkas av mixen av klubbar som är representerade i Superettan, vilka kan ha olika pris-sättningsstrategier samt dra olika mycket publik.

Bland intäkterna ingick spelarförsäljningar inklusive uthyrningar brutto år 2011 med 17,2 mkr (2010: 27,4 mkr), vilket var en minskning jämfört med året innan. Här bör man också beakta de kostnader som klubbarna haft för ersättningsspelare i form av spelarförvärvskostnader. Se vidare "Kostnadsjämförelse mellan 2011 och 2010" samt "Spelartransfers".

Intäkterna från reklam & sponsring har ökat något mellan åren 2010 och 2011. Den största ökningen skedde dock mellan år 2009 och 2010, vilket kan ha sin förklaring bland annat i Hammarby Fotboll AB:s inträde till Superettan. Viss osäkerhet i inrapporterade siffror kan finnas i intäktsfördelningen mellan sponsorintäkter och publikintäkter i de fall biljetter ingår sponsorpaket.

Medel gemensamma avtal inkluderar alla de ersättningar klubbarna får via Svensk Elitfotboll (SEF), från Svenska Spel, intäkter från TV-rättigheter samt via gemensamma marknadsprojekt.

Intäkter per klubb 2011 och 2010, mkr

I dessa intäkter exkluderas ränte- och andra finansiella intäkter samt extraordinära intäkter

	År 2011 Intäkter inkl <u>spelarförs.</u>	År 2011 Intäkter exkl <u>spelar- förs</u>	År 2010 Intäkter inkl <u>spelarförs.</u>	År 2010 Intäkter exkl <u>spelar- förs</u>
Hammarby Fotboll AB	48,8	46,7	62,2	45,5
IF Brommapojkarna	39,9	37,9	Allsvenskan	Allsvenskan
GIF Sundsvall	35,9	33,4	32,3	31,1
Landskrona BoIS	24,6	24,5	21,9	20,0
Jönköpings Södra IF	21,0	19,2	20,0	19,8
Östers IF	20,8	20,8	18,3	18,2
IK Brage	19,5	18,3	15,3	15,2
Åtvidabergs FF	19,0	19,0	Allsvenskan	Allsvenskan
Assyriska FF	18,4	14,3	16,0	15,8
Ljungskile SK	16,9	16,8	16,4	16,2
Ängelholms FF	16,0	15,5	13,4	12,8
Degerfors IF	14,3	14,1	14,6	13,5
IFK Värnamo	13,7	13,2	Division 1	Division 1
Falkenbergs FF	13,0	12,6	14,1	13,1
Västerås SK FK	12,3	10,6	Division 1	Division 1
Qviding FIF	9,2	9,2	Division 1	Division 1
Örgryte	KK	KK	16,7	16,4
FC Trollhättan	Division 1	Division 1	15,6	15,3
Väsby United	Division 1	Division 1	6,5	6,2
IFK Norrköping	Allsvenskan	Allsvenskan	31,7	28,5
Syrianska FC	Allsvenskan	Allsvenskan	14,8	14,8
* Superettan totalt	343,3	326,1	329,8	302,4

Tabell 5

Klubbarnas intäkter skiljer sig väsentligt åt mellan varandra och spridningen är stor mellan klubben med högst intäkter, Hammarby Fotboll AB, jämfört med klubben med lägst intäkter under året, Qviding FIF. Man kan konstatera att de två klubbarna med lägst intäkter 2011, också åkte ur Superettan under året. Förklaringen kan vara att det krävs en viss intäktsnivå för att kunna göra nödvändiga investeringar och därmed även kunna klara av den sportsliga konkurrensen.

Superettanklubbarnas kostnader

Superettanklubbarnas kostnader inklusive finansiella- och extraordinära kostnader och kostnadsförda spelarköp/inhyrning uppgick till 361 mkr år 2011 (2010: 358 mkr), vilket var en ökning med ca 3 mkr eller ca 1 % jämfört med föregående år. Vilka klubbar som spelar i serien respektive år påverkar förändringen av kostnaderna mellan åren.

Den genomsnittliga kostnaden per klubb uppgick 2011 till 22,6 mkr (2010: 22,4 mkr).

Kostnadsjämförelse mellan 2011 och 2010, mkr

	<u>2011</u>	<u>Andel</u>	<u>2010</u>	<u>Andel</u>
Match- & träningskostnader	59,5	16%	57,7	16%
Övriga egna arrangemang	8,5	2%	5,9	2%
Personalkostnader	213,6	59%	214,8	60%
Administration	11,6	3%	15,0	4%
Reklam & sponsring	18,6	5%	22,8	6%
Lokaler	9,6	3%	9,8	3%
Övrigt	23,9	7%	13,4	4%
* Summa driftkostnader	345,3		339,4	
Spelarförvärv direkt kostnadsförda	4,3	1%	5,7	2%
Avskrivningar balans spelarförvärv	5,7	2%	9,5	2%
* S:a spelarförvärv & -avskr	10,0		15,2	
Övriga avskrivningar	3,6	1%	3,5	1%
Finansiella kostnader	2,4	1%	2,9	1%
Extraordinära poster	0,0	0%	-3,1	-1%
** Totalt	361,3	100%	357,9	100%

Tabell 6

Bland kostnaderna ingick utgifter för spelarförvärv som kostnadsfördes direkt 2011 med 4,3 mkr (2010: 5,7 mkr) och avskrivningar avseende utgifter för balanserade spelarförvärv med 5,7 mkr (2010: 9,5 mkr). Av kostnaderna svarade klubbarnas personalkostnader för 59 %, eller 213,6 mkr år 2011, vilket ligger i nivå med föregående år. Resurser som lades på reklam och sponsring sjönk till 18,6 mkr för år 2011 jämfört med 22,8 mkr år 2010. Man kan ändå ana en generell ökning av resurser som satsas på reklam och sponsring över åren jämfört med år 2009, då endast 12,2 mkr investerades. Det kan dock ha sin förklaring i vilka klubbar som spelar i Superettan respektive år. Kostnaderna för egna arrangemang ökade under året, trots en minskning av intäkterna för dem, vilket kan ha sin förklaring i en inte helt enhetlig rapportering. Kostnaderna för klubbarnas administration sjönk mellan åren, antagligen på grund av effektiviseringar ute bland klubbarna.

Jämför även avsnittet ovan angående intäktsjämförelse mellan åren 2010 och 2011. De totala kostnaderna ökade endast med någon procent mellan åren, vilket även intäkterna gjorde, om än något mer.

Spelarlönernas utveckling, 2011-2002, mkr

	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>	<u>2005</u>	<u>2004</u>	<u>2003</u>	<u>2002</u>
Spelarlöner	91,5	92,5	77,3	78,2	76,9	68,8	60,8	45,3	47,8	40,7
Driftskostnader	345,3	339,4	259,8	320,5	327,8	239,2	236,3	226,2	223,7	190,1
Driftskostnader exkl Gothia Cup	345,3	339,4	259,8	279,5	291,8	239,2	236,3	192,2	199,3	162,4
Förändring spelarlöner	-1%	20%	-1%	2%	12%	13%	34%	-5%	17%	2%
Spel.lönernas andel av driftskostn	26%	27%	30%	24%	23%	29%	26%	20%	21%	21%
Spel.lön. and. av driftk ex Got Cup	26%	27%	30%	28%	26%	29%	26%	24%	24%	25%

Tabell 7

Förklaringen till nivåhöjningen av spelarlönerna år 2005 fanns i första hand att finna hos AIK, vars spelarsättningar uppgick till 16,8 mkr. Notera också att år 2005 endast avser 15 föreningar. Man kan alltså inte säga att de spelare som deltog i Superettan 2005 hade 34 % högre ersättning än de spelare som deltog under 2004.

Under år 2006 ökade spelarlönerna i genomsnitt med 6 %, om hänsyn tas till att endast 15 klubbar rapporterade sina siffror år 2005, trots att AIK lämnat Superettan för spel i Allsvenskan.

Under år 2007 ökade spelarlönerna i genomsnitt med 12 %. Spelarlönernas andel av driftskostnaderna har under år 2007 dock minskat.

Under år 2008 har spelarlönerna i genomsnitt ökat med 2 % och även spelarlönernas andel av driftskostnaderna har ökat något.

Under år 2009 har spelarlönerna i genomsnitt sjunkit med 1 %, men spelarlönernas andel av driftkostnaderna har ökat, vilket i sin tur kan förklaras av en generell kostnadsminskning med 18 % sedan 2008.

Under år 2010 kan ökade spelarlönerna återigen, vilket bland annat kan ha sin förklaring i vilka klubbar som spelat i Superettan under säsongen. Spelarlönernas andel av driftkostnaderna hade däremot minskat till 27 % (2009: 30 %).

Vid en genomgång av år 2011 kan man konstatera att spelarlönerna är relativt konstanta, med en liten minskning om 1 %. Även spelarlönernas andel av driftkostnaderna ligger kvar på 27 %.

Den genomsnittliga lönekostnaden för spelarna per klubb uppgick 2011 till 5,7 mkr (2010: 5,8 mkr). Lönenivån tycks ha nått en högre nivå i Superettan de senaste åren, men även detta beror troligtvis på vilka klubbar som är representerade respektive år.

Under år 2011 var den genomsnittliga beräknade spelarlönen 21.662 kr/månad vid 12 månaders anställning och antaget 22 man i spelartruppen (2010: 21.662 kr/månad).

Observera ovan att, för att få jämförbara siffror mellan åren, har särredovisning gjorts med hänsyn till om BK Häcken (och därmed Gothia Cup) ingår i Superettans ekonomi eller inte, vilket BK Häcken inte gjort sedan år 2008.

Superettanklubbarnas personalkostnader i % av intäkterna

Inom fotbollen i Europa har man länge talat om ett lönetak. På UEFA-nivå har man en riktlinje att de totala personalkostnaderna inte bör överstiga 70 % av klubbens intäkter. Dessa klubbar, med högre personalkostnader, kan komma att granskas mer noggrant av UEFA.

Detta kan komma att bli intressant för de svenska Superettanklubbar som kvalar in till UEFA:s tävlingar via Svenska Cupen. En analys av klubbarna i Superettan visar att de allra flesta har en lägre personalkostnad än 70 % av intäkterna, med ett par undantag. Ängelholms FF och Falkenbergs FF finansierar sina personalkostnader med mer än 70 % av intäkterna. Noteras bör dock att inte någon av dessa klubbar har högre personalkostnader i faktiska tal än övriga klubbar i Superettan, men de har lägre intäkter och därmed blir detta nyckeltal större. Östers IF och Landskrona BoIS har båda ett nyckeltal på 70 %. Själva personalkostnaden i sig är inte speciellt hög, utan det höga nyckeltalet beror på de låga intäkterna.

Personalkostnader i förhållande till intäkter

	<u>Personalkostnader/Intäkter</u>
IFK Värnamo	49%
Assyriska FF	51%
Västerås SK FK	52%
IF Brommapojkarna	54%
GIF Sundsvall	56%
Jönköpings Södra IF	57%
Degerfors IF	59%
Ljungkile SK	63%
IK Brage	63%
Qviding FIF	64%
Hammarby Fotboll AB	66%
Åtvidabergs FF	68%
Östers IF	70%
Landskrona BoIS	70%
Falkenbergs FF	73%
Ängelholms FF	86%

Tabell 8

Kostnaderna per klubb 2011 och 2010, mkr

	År 2011	År 2011	År 2010	År 2010
	Kostn. inkl spelarförv.	Kostn. exkl spelarförv.	Kostn. inkl spelarförv.	Kostn. exkl spelarförv.
Hammarby Fotboll AB	60,4	56,0	63,5	57,4
IF Brommapojkarna	39,8	39,4	Allsvenskan	Allsvenskan
GIF Sundsvall	35,8	34,8	31,0	30,0
Landskrona BoIS	25,9	25,1	21,8	21,1
Östers IF	22,0	21,6	18,7	18,3
IK Brage	21,5	21,3	16,0	15,8
Åtvidabergs FF	21,2	20,9	Allsvenskan	Allsvenskan
Jönköpings Södra IF	20,0	19,5	19,9	19,5
Ängelholms FF	17,8	17,4	17,7	17,1
Assyriska FF	17,4	17,0	16,2	16,1
Falkenbergs FF	15,1	14,8	14,1	13,7
Ljungskile SK	14,9	14,9	17,1	16,9
Degerfors IF	13,3	13,2	13,3	13,0
IFK Värnamo	12,5	12,2	Division 1	Division 1
Västerås SK FK	12,5	12,2	Division 1	Division 1
Qviding FIF	8,8	8,6	Division 1	Division 1
Örgryte	KK	KK	37,4	34,6
FC Trollhättan	Division 1	Division 1	14,7	14,1
Väsby United	Division 1	Division 1	6,5	6,0
IFK Norrköping	Allsvenskan	Allsvenskan	35,4	35,2
Syrianska FC	Allsvenskan	Allsvenskan	14,8	14,1
* Superettan totalt	358,9	348,9	358,1	342,9

Tabell 9

I första respektive tredje kolumnen ingår respektive klubbs samtliga kostnader exklusive extraordinära poster, finansiella kostnader och skatter.

I kolumn två respektive fyra har från dessa kostnader dragits av kostnader för spelarförvärv såväl direkt i sin helhet kostnadsförda vid förvärvs året, som kostnader från årliga avskrivningar samt kostnader för inhyrning av spelare samt extraordinära poster, finansiella kostnader och skatter, så kallade driftkostnader

Samtliga klubbar, utom en, har kostnader över 12 mkr under år 2010. Qvidning FIF var den enda klubben i Superettan med kostnader under 12 mkr.

Jämför även avsnitten dels ovan angående intäkterna per klubb samt nedan samband mellan klubbarnas kostnader och tabellposition.

Spelartransfers

Intäkterna från spelarförsäljningarna i Superettan steg några år, med en topp 2008. Under 2009 sjönk dock spelarförsäljningarna brutto till 15,2 mkr, steg återigen år 2010 till 27,4 mkr, vilket innebar en ökning med 80 % jämfört med året innan. Under år 2011 var intäkterna från spelarförsäljningar nere på 17,2 mkr.

De totala spelarköpen 2011 uppgick till 5,5 mkr (2010: 9,2 mkr) varav 4,3 mkr kostnadsförts direkt (2010: 5,7 mkr) och 1,1 mkr redovisats i balansräkningen (2010: 3,5 mkr). Även dessa siffror är beroende av vilka klubbar som spelar i Superettan det aktuella året och fördelningen av beroende av huruvida de aktiverar sina spelarköp eller ej. Av nedanstående framgår att bruttoförsäljningsvärdet var 17,2 mkr. Beroende av att en del spelare läggs i balansräkningen blir spelaromsättningsnettot i resultatet + 7,2 mkr. Se vidare "Resultatets beståndsdelar 2011", sidan 5.

Spelarförsäljningar och spelarförvärv Superettan år 2011-2002, mkr

	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>	<u>2005</u>	<u>2004</u>	<u>2003</u>	<u>2002</u>
Spelarförsäljningar	17,2	27,4	15,2	46	21,5	17,5	19,9	10,1	24,2	18,4
Spelarförvärv, dir kostn.förda	4,3	5,7	5,8	4,5	6,5	7,8	3,3	5,1	4,9	5,1
Spelarförvärv, balanserade	1,1	3,5	0,3	4,7	10,6	6,5	5,4	5,1	4,8	3,9

Tabell 10

Balanserat värde externa spelarförvärv Superettan år 2011-2002, mkr

	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>	<u>2005</u>	<u>2004</u>	<u>2003</u>	<u>2002</u>
Bokfört spelarkapital	6,8	11,4	1,2	6,4	6,4	8,2	7,8	4,1	3,3	1,7
Antal fören. som bal. utgift.	7	7	5	9	9	7	10	8	8	6

Tabell 11

Det totala balanserade värdet av spelarförvärv i Superettanklubbarna uppgick sista december 2011 till 6,8 mkr (2010: 11,4 mkr). Av detta stod Hammarby Fotboll AB för 3,3 mkr. Övriga klubbar som balanserar spelarförvärven är Landskrona BoIS, Jönköpings Södra IF, Åtvidabergs FF, Falkenbergs FF, Västerås SK och Ängelholms FF.

Genomgående, i de fall spelarna är upptagna till ett värde i balansräkningen, värderas de till anskaffningsvärde och skrivs av över spelarnas ursprungliga kontraktstid med den nya klubben, allt enligt den svenska elitlicensens redovisningsregler. De spelarvärden som aktiveras är genomgående externa spelarförvärv där den förvärvade spelarrättigheten bokförs som immateriell anläggningstillgång. Det är alltså inte fråga om att balansera kostnader för egna produkter. Observera för övrigt Årsredovisningslagens 4 Kapitel 6 §, som innebär att ideella föreningar ej kan skriva upp anläggningstillgångars värde.

Såväl värderings- som avskrivningsprinciper följer för övrigt internationell praxis.

Eget kapital och soliditet för klubbarna i Superettan

Klubbarna i Superettan redovisade ett samlat eget kapital uppgående till + 23,3 mkr den sista december 2011 (2010: + 16,5 mkr). Beroende på att de i Superettan ingående klubbarna ändras mellan åren leder det redovisade resultatet -17,7 mkr inte till att det egna kapitalet förändrats med samma belopp.

Tre av de sexton klubbarna i Superettan redovisade negativt eget kapital.

Falkenbergs FF fick sitt egna kapital justerat av Licensnämnden, då man felaktigt skrivit upp en byggnads värde, vilket inte är tillåtet i en ideell förening, enligt ÅRL Kap 4 § 6.. Följden blev därmed att det egna kapitalet blev negativt och Falkenbergs FF har därför under våren 2012 lämnat in en handlingsplan till Licensnämnden som ska visa att de kommer redovisa ett positivt eget kapital innan året slut. Handlingsplanen godkändes av Licensnämnden.

IK Brage redovisade ett negativt eget kapital, liksom de gjorde även föregående år. Det innebär att IK Brage till Licensnämnden ska inkomma med ett periodiserat bokslut hösten 2012, som ska visa att de hämtat hem sitt negativa egna kapital för att få elitlicens år 2013.

Västerås SK redovisade ett negativt eget kapital, men då de spelar i Division 1 säsongen 2012 omfattas de ej av elitlicensen och dess krav på positivt eget kapital.

Ängelholms FF fick också sitt egna kapital justerat av Licensnämnden, då kapitaltillskottshandlingar inte godkändes som påverkande på det egna kapitalet, utan definierades som lån. Detta påverkade dock inte det egna kapitalet så att det blev negativt, utan klubben har fortfarande ett positivt eget kapital.

Övriga klubbar redovisade positivt eller noll i eget kapital. I det samlade egna kapitalet + 23,3 mkr ingår balanserade externa spelarförvärv år 2011 med 6,8 mkr (2010: 11,4 mkr). Det totala egna kapitalet i Superettan har ökat med 11,9 mkr, vilket dels har sin förklaring i vilka klubbar som spelar i serien aktuellt år.

	<u>Eget kapital,</u> <u>mkr</u>	<u>Soliditet</u>	<u>Elitlicenskonsekvens säsongen 2013</u>
Hammarby Fotboll AB	13,2	23%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
Qviding FIF	4,3	48%	Division 1 säsongen 2012
Ljungskile SK	3,0	14%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
Degerfors IF	1,8	28%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
GIF Sundsvall	1,3	13%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
IFK Värnamo	1,3	33%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
Assyriska FF	1,1	23%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
Åtvidabergs FF	1,0	20%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
Landskrona BoIS	0,8	7%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
Ängelholms FF	0,5	42%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
IF Brommapojkarna	0,3	5%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
Östers IF	0,0	1%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
Jönköpings Södra IF	0,0	1%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
Falkenbergs FF	-0,6	Negativ	Handlingsplan godkänd av Licensnämnden
Västerås SK FK	-1,6	Negativ	Division 1 säsongen 2012
IK Brage	-3,1	Negativ	Ska inlämna periodiserat bokslut hösten 2012
* Totalt	23,3		

Tabell 12

Superettanklubbarnas konsolideringsgrad 2011

Genom att ställa klubbarnas eget kapital i förhållande till de totala personalkostnaderna kan klubbarnas konsolideringsgrad beräknas. Denna visar hur sårbar en klubb är om intäkterna minskar och kostnaderna för den viktigaste tillgången, personalen, tvingas finansieras av det egna kapitalet. En hög konsolideringsgrad innebär en låg sårbarhet vid intäktsbortfall och omvänt, en låg konsolideringsgrad innebär en hög sårbarhet vid intäktsbortfall.

En tumregel, som t ex Riksidrottsförbundets specialförbund verkar efter, är att det egna kapitalet bör kunna täcka minst ett halvårs personalkostnader. Detta innebär i så fall att konsolideringsgraden bör vara runt 50 %.

Samtliga klubbar i Superettan, förutom Qviding FIF, har svårt att leva upp till det kravet, vilket visar på stor sårbarhet vid intäktsbortfall. Att Qviding FIF lever upp till tumregeln beror på att de har väldigt låga personalkostnader i förhållande till det egna kapitalet.

Elitlicensens regler i korthet

På Förbundsmötet i mars 1999 beslutades att införa en svensk elitlicens för spel i Allsvenskan och Superettan. Denna licens trädde i kraft från och med år 2002, och baserades första gången på boksluten år 2001, varvid licenser för säsongen 2003 behandlades, och beviljades.

Från och med år 2005, vid första tillfället med utgångspunkt från 2004 års bokslut, omfattar elitlicens även klubbar i Damallsvenskan. Detta innebär att dessa klubbar ska redovisa noll eller positivt eget kapital i föregående års bokslut för att inte riskera sin licens inför säsongen efter innevarande säsong. Se vidare Anvisningar till elitlicensens ekonomikriterier, vilken finns på en av Svenska Fotbollförbundets hemsidor www.fogis.se/ekonomi.

Boksluten 2011 ligger således till grund för licensbehandlingen under år 2012 inför säsongen 2013.

För att få elitlicens får man inte ha negativt eget kapital.

Om en klubb inte uppnår att ha noll eller positivt eget kapital ska i första hand en handlingsplan upprättas som ska visa på hur man under året ska uppnå minst noll i eget kapital. Om handlingsplanen är orealistisk, enligt Licensnämndens bedömning, avkrävs klubben att senast den 1 oktober inlämna ett periodiserat bokslut per den 31 augusti. Om även det visar negativt eget kapital sker degradering nästföljande år. Formellt beslut angående detta fattas av Representantskapsmötet i november/december.

Följer klubben en godkänd handlingsplan så att man uppnår minst noll i eget kapital vid närmast efterföljande årsbokslut erhålles elitlicens för nästkommande säsong. Om man inte klarar att följa handlingsplanen och vid nästkommande årsbokslut fortfarande har negativt eget kapital åläggs klubben att upprätta ett periodiserat bokslut per den 31 augusti och inlämna denna senast den 1 oktober.

Om detta periodiserade bokslut per 31 augusti visar negativt eget kapital och särskilda skäl inte finns för undantag så sker degradering en division inför nästkommande säsong. Beslut om detta fattas av Representantskapsmötet i november/december.

Ett ytterligare ekonomikrav för elitlicens är att det per den 31 augusti ej får finnas några förfallna skulder avseende skatter och allmänna avgifter, skulder till SvFF, SDF eller annan medlemsförening samt skulder avseende spelarövergångar till utländska klubbar, som inte kan kvittas mot fordringar.

Om skulder av angivet slag är förfallna detta datum ska licens för nästkommande år inte beviljas.

Ett annat ekonomikrav för elitlicens är att styrelsen, den 1 oktober, ska intyga att klubben inte saknar förutsättningar för fortsatt drift under nästkommande år. Om sådant intyg inte kan upprättas ska elitlicens för nästkommande år inte beviljas.

Elitlicens erhålles för ett år i taget.

Se vidare Anvisningar till Elitlicensens ekonomikriterier på en av Svenska Fotbollförbundets hemsidor www.fogis.se/ekonomi.

Superrettanklubbarnas egna kapital och redovisade resultat 2011, mkr

	<u>Eget kapital</u>	<u>Redovisat resultat</u>	
Hammarby Fotboll AB	13,2	-11,3	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
Qviding FIF	4,3	0,1	Division 1 säsongen 2012
Ljungskile SK	3,0	1,0	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
Degerfors IF	1,8	0,9	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
GIF Sundsvall	1,3	0,0	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
IFK Värnamo	1,3	1,1	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
Assyriska FF	1,1	0,9	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
Åtvidabergs FF	1,0	-2,3	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
Landskrona BoIS	0,8	-1,4	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
Ängelholms FF	0,5	-1,9	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
IF Brommapojkarna	0,3	0,1	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
Östers IF	0,0	-1,4	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
Jönköpings Södra IF	0,0	0,9	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2013
Falkenbergs FF	-0,6	-2,3	Handlingsplan godkänd av Licensnämnden
Västerås SK FK	-1,6	0,1	Division 1 säsongen 2012
IK Brage	-3,1	-2,2	Ska inlämna periodiserat bokslut hösten 2012
* Totalt	23,3	-17,7	

Tabell 13

Slutsatsen av ovanstående är att det för de klubbarna som är kvar i Superettan år 2012 finns en klubb, Falkenbergs FF, som fått sin handlingsplan godkänd av Licensnämnden under våren 2012 och därmed också klarar eget kapitalkriteriet för licens för säsongen 2013. IK Brage hade negativt eget kapital både 2010 och 2011.

Klubben upprättade en handlingsplan för 2010 som visade att man skulle hämta hem det negativa kapitalet innan 2011 års slut. Handlingsplanen godkändes av Licensnämnden, men klubben lyckades inte leva upp till den. Det innebär att IK Brage måste lämna in ett periodiserat bokslut per den 31 augusti 2012, som ska visa att de återhämtat det negativa egna kapitalet per det datumet.

Samband mellan klubbarnas kostnader och tabellposition 2011

	<u>Rangordning efter kostnader</u>	<u>Tabellposition</u>
Hammarby Fotboll AB	1	11
IF Brommapojkarna	2	6
GIF Sundsvall	3	2
Landskrona BolS	4	10
Östers IF	5	4
IK Brage	6	14
Åtvidabergs FF	7	1
Jönköpings Södra IF	8	12
Ängelholms FF	9	3
Assyriska FF	10	9
Ljungskile SK	11	8
Falkenbergs FF	12	7
Degerfors IF	13	5
IFK Värnamo	14	13
Västerås SK FK	15	15
Qviding FIF	16	16

Tabell 14

Slutsatsen av ovanstående är att det under 2011 endast råder klart samband mellan klubbarnas kostnader och tabellposition för Västerås SK FK och Qviding FIF.

För fyra klubbar var skillnaden endast en placering, för GIF Sundsvall, Östers IF, Assyriska FF och IFK Värnamo. Klubbar som överpresterade år 2011, med högre placering i tabellen än i kostnadsrankningen, är främst Åtvidabergs FF, Ängelholms FF, Degerfors IF och Falkenbergs FF. Klubbar som underpresterat år 2011, med lägre placering i tabellen än i kostnadsrankningen, är främst Hammarby Fotboll AB, Landskrona BolS och IK Brage.

Klubbar med tabellposition som är högre än kostnadsranking kan ha hittat metoder att arbeta efter som är bättre än de övriga klubbarna, i alla fall om det upprepas under flera år. Det kan också ha sin förklaring bland annat i att klubbar med förhållandevis låga kostnader i förhållande till tabellposition kan ha större inslag av ideellt arbetande personal i klubben.

Lika nöjda är nog inte de klubbar som underpresterar med ett sämre sportsligt resultat och ändå sitter med höga kostnader.